

Sygn. akt I C 435/07

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 stycznia 2012 roku

Sąd Okręgowy w Warszawie I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący: SSR /del./ Jan Wawrowski

Protokolant sądowy stażysta Kamila Kobylarczyk

po rozpoznaniu w dniu 09 stycznia 2012 roku w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa B. K.

przeciwko Skarbowi Państwa reprezentowanemu przez Prezesa Sądu Rejonowego dla W.i Prezesa Sądu Okręgowego w W.

o odszkodowanie

1. oddała powództwo;
2. zasądza od B. K. na rzecz Skarbu Państwa reprezentowanego przez Prezesa Sądu Rejonowego dla W.i Prezesa Sądu Okręgowego w W. kwotę 7 200 (siedem tysięcy dwieście) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygnatura akt I C 435/07

UZASADNIENIE

W pozwie wniesionym w dniu 29 lipca 2002 roku B. K. wniósł o zasądzenie na jego rzecz od pozwanego Skarbu Państwa – Prezesa Sądu Rejonowego dla W. kwoty 445 023,10 zł z odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz kosztami procesu, w tym kwotą 24 000 zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu pozwu powód wskazał, iż dochodzi przedmiotowej kwoty tytułem naprawienia przez pozwanego szkody wyrządzonej przez funkcjonariusza państwowego, tj. Sędziego Komisarza w postępowaniu upadłościowym (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W., w oparciu o treść art. 77 Konstytucji oraz art. 417 Kodeksu cywilnego. W skład dochodzonej szkody wchodzi następujące kwoty: 180 000,00 zł tytułem utraconych przychodów z tytułu czynszu dzierżawy nieruchomości za lata 1997 – 1999; 32 231,00 zł tytułem pokrycia należności publicznoprawnych poniesionych przez powoda, a oferowanych do zapłaty wraz z czynszem dzierżawnym; 200 000,00 zł tytułem utraty wartości nieruchomości powstałej na skutek nieużytkowania budynków zespołu hotelowego (...) oraz 32 792,10 zł tytułem poniesionych, a nie zwróconych z uwagi na brak środków w masie upadłości, kosztów procesów sądowych wytoczonych powodowi przez Syndyka masy upadłości (...), które z uwagi na ich niezasadność i oczywistą sprzeczność zostały przez Syndyka przegrane.

Po doręczeniu odpisu pozwu pozwany Skarb Państwa – Prezes Sądu Rejonowego dla W. wniósł o zwolnienie od udziału w postępowaniu Prezesa Sądu Rejonowego dla W.i wezwanie do udziału w sprawie Prezesa Sądu Okręgowego w W. powołując się na § 1 ust. 1 i 2 oraz § 2 ust. 1 pkt 5 Zarządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 9 kwietnia 1991 r. w

sprawie zastępstwa jednostek organizacyjnych resortu sprawiedliwości w postępowaniu sądowym i administracyjnym (Dz. Urz. Min. Sprawiedliwości Nr 2, poz. 12).

Ustosunkowując się do żądanie pozwu w odpowiedzi na pozew pozwany wnosił o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów postępowania według norm przepisanych.

Pozwany twierdził, iż pozew jest bezzasadny albowiem nie zaistniała szkoda, na której zaistnienie powołuje się powód, stan faktyczny, z którego powód wywodzi zaistnienie szkody pozostaje bez związku z zawinionym działaniem syndyka, a nawet gdyby stwierdzić istnienie takiego zawinienia, czemu pozwany zaprzecza, to zaistnienie ewentualnej szkody, w kształcie podniesionym przez powoda nie ma związku z działaniami Skarbu Państwa, którego funkcjonariuszem jest sędzia komisarz.

Pozwany Skarb Państwa reprezentowany przez Prezesa Sądu Okręgowego w W. również wnosił o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych (odpowiedź na pozew k. 131-132), a także o zawieszenie postępowania do czasu zakończenia postępowania upadłościowego.

Powód kwestionując zarzuty pozwanego przedstawione w odpowiedziach na pozew popierał powództwo (pismo k. 137-141).

Postanowieniem z dnia 10 maja 2004 roku Sąd zawiesił postępowanie do czasu zakończenia postępowania upadłościowego toczącego się przed Sądem Rejonowym dla W. pod sygn. akt XVII U 85/96, a po jego zakończeniu podjął postępowanie postanowieniem z dnia 29 września 2005 r.

Strony podtrzymywały swoje stanowiska w sprawie.

Wyrokiem częściowym z dnia 21 marca 2006 roku Sąd Okręgowy oddalił powództwo co do kwoty 412 231 zł. Rozstrzygnięci objęło roszczenie o zapłatę: 180 000,00 zł tytułem utraconych przychodów z tytułu czynszu dzierżawy nieruchomości za lata 1997 – 1999; 32 231,00 zł tytułem pokrycia należności publicznoprawnych poniesionych przez powoda, a oferowanych do zapłaty wraz z czynszem dzierżawnym oraz 200 000,00 zł tytułem utraty wartości nieruchomości powstałej na skutek nieużytkowania budynków zespołu hotelowego (...).

Na skutek apelacji powoda wyrokiem z dnia 11 stycznia 2007 roku Sąd Apelacyjny w Warszawie uchylił zaskarżony wyrok co do żądania zasądzenia kwoty 200 000 zł z ustawowymi odsetkami i sprawę w tym zakresie przekazał Sądowi Okręgowemu w Warszawie do ponownego rozpoznania, zaś w pozostałym zakresie apelację oddalił. Sąd Apelacyjny uznał, iż bezzasadne było oddalenie powództwa w zakresie żądanie odszkodowania obejmującego utratę wartości nieruchomości, a ponownie rozpoznając sprawę Sąd Okręgowy winien ocenić zasadność zgłoszonych przez powoda wniosków dowodowych i dokonać ustaleń dotyczących zgodności z prawem działań lub zaniechań sędziego komisarza podejmowanych w toku postępowania upadłościowego w ramach nadzoru nad czynnościami syndyka masy upadłości oraz istnienia związku przyczynowego między tymi działaniami lub zaniechaniami a szkodą powoda, przy czym obowiązek wykazania istnienia przesłanek odpowiedzialności Skarbu Państwa, na podstawie art. 417 k.c., spoczywa zgodnie z art. 6 k.c. na powodzie.

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy powód popierał powództwo, zaś pozwany wnosił o jego oddalenie.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Postanowieniem z dnia 1 lutego 1995 roku Sąd Rejonowy dla W. ogłosił upadłość (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością siedzibą w W.. Sędzią komisarzem został ustanowiony sędzia tegoż sądu D. C., a syndykiem masy upadłości W. L. (1).

W skład masy upadłości wszedł między innymi udział upadłego wynoszący 2/5 części w prawie użytkowania wieczystego nieruchomości gruntowej położonej w J. przy ulicy (...) oraz prawie własności stanowiącego odrębną

nieruchomość budynku położonego na tej nieruchomości. Pozostała część udziału, to jest 3/5 części, należała do B. K.. W dacie ogłoszenia upadłości B. K. nie był wierzycielem upadłego, żadne jego wierzytelności nie zostały zgłoszone w postępowaniu upadłościowym.

W czasie trwania postępowania upadłościowego brak było porozumienia pomiędzy B. K.a syndykiem masy upadłości w kwestii zarządu nieruchomością wspólną. B. K. nie zgadzał się na pokrywanie kosztów zabezpieczenia, ubezpieczenia, bieżących napraw i utrzymania nieruchomości, zaś syndyk nie zgadzał się na jej wydzierżawienie proponowane przez B. K.. W dniach 19-22 czerwca 1995 roku syndyk masy upadłości, bez udziału powoda, przejął nieruchomość w J. przy ul. (...), funkcjonującej pod nazwą Zespół (...), w zarządzanie od dotychczasowego użytkownika (...) spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością w likwidacji. Wnioskiem z dnia 16 stycznia 1996 roku B. K. wystąpił do Sądu Rejonowego w J. o zezwolenie na dokonanie czynności przekraczającej zakres zwykłego zarządu – wydzierżawienie przedmiotowej nieruchomości, jednak wniosek nie został rozstrzygnięty, gdyż na wniosek syndyka postępowanie zostało zawieszono do czasu zakończenia procesu wszczętego w dniu 6 lipca 1995 roku przez syndyka przeciwko B. K. o uznanie czynności sprzedaży udziału w nieruchomości na jego rzecz za bezskuteczną. Powództwo zostało ostatecznie prawomocnie zakończone wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 28 kwietnia 1999 roku, po trwającym w kilku instancjach procesie i uwzględnieniu kasacji B. K. przez Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 17 grudnia 1998 roku.

Postanowieniem z dnia 25 maja 1998 roku sędzia komisarz zezwolił syndykowi masy upadłości na sprzedaż nieruchomości z wolnej ręki nieruchomości (...) w J. przy ul (...).

W dniu 9 listopada 1999 roku syndyk masy upadłości (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. sprzedał udział upadłego w prawie użytkownika wieczystego nieruchomości gruntowej położonej w J. przy ulicy (...) oraz prawie własności stanowiącego odrębną nieruchomość budynku położonym na nieruchomości na rzecz J. O. i W. O..

Działania syndyka były akceptowane przez sędziego komisarza, w odpowiedziach na skargi i wnioski B. K. oraz poprzez zatwierdzanie sprawozdań finansowych składanych przez syndyka.

Postanowieniem z dnia 15 kwietnia 2003 roku Sąd Rejonowy dla W. zmienił postanowienie o ogłoszeniu upadłości (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. w ten sposób, że w miejsce dotychczasowego sędziego komisarza w osobie D. C. wyznaczył sędzią komisarzem sędziego tegoż sądu P. R.. Także ten sędzia komisarz zatwierdzał sprawozdania rachunkowe składane przez syndyka masy upadłości W. L. (2), a postanowieniem z dnia 18 listopada 2003 roku oddalił wniosek wierzyciela J. R. o umorzenie postępowania upadłościowego oraz wyznaczenie innego syndyka.

Postępowanie upadłościowe zostało umorzone postanowieniem z dnia 4 listopada 2004 roku, na podstawie art. 218 § 1 Prawa upadłościowego, wobec stwierdzenia, że spółka nie posiada majątku pozwalającego na pokrycie kosztów postępowania upadłościowego.

(dowody: odpis z księgi wieczystej - k. 22, pisma – k. 23-25, protokół przekazania z załącznikami – k. 26-37, pisma – k. 38-40, 54-57, 58-61, 62-63, postanowienia – k. 101-102, 103, 108, 110-112, 164-165v, sprawozdania syndyka – k. 104-107, 109, 113-116, odpowiedź na skargę – k. 290, opinia techniczna – k. 400-422, dokumenty z akt upadłościowych – k. 432-501, 524-723).

W dniu 11 stycznia 2000 roku syndyk masy upadłości (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. wniósł do Sądu Okręgowego w J. pozew przeciwko B. K. o zwrot kosztów ponoszonych przez syndyka w związku z posiadaniem nieruchomości wspólnej w kwocie 154 092,22 zł. Ustalając, iż w latach 1995-1999 syndyk wydatkował na usuwanie istniejących awarii, prace remontowe i zabezpieczające, ubezpieczenie i ustanowienie dozoru obiektu kwotę 122 462,81 zł, wyrokiem z dnia 25 lipca 2001 roku Sąd Okręgowy zasądził tą kwotę. Na skutek apelacji B. K. Sąd Apelacyjny we W. wyrokiem z dnia 19 grudnia 2001 roku zmienił zaskarżony wyrok i oddalił powództwo oraz zasądził na jego rzecz od Syndyka masy upadłości (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w W. kwoty: 13 135,00

zł tytułem kosztów procesu przed sądem I instancji i 17 205,20 zł tytułem kosztów postępowania apelacyjnego. Kasacja syndyka od tego wyroku została oddalona przez Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 25 lipca 2003 roku. Egzekucja przez B. K. zasądzonych kosztów zakończyła się, po wyegzekwowaniu jedynie kwoty 952,19 zł, umorzeniem przez komornika postępowania egzekucyjnego z uwagi na bezskuteczność egzekucji. B. K. poniósł także koszt 118 zł tytułem kosztów nadania klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu oraz 2 000 zł tytułem kosztów zastępstwa adwokackiego w postępowaniu egzekucyjnym.

(dowody: kopia tytułu wykonawczego – k. 428-429, postanowienie komornika – k. 66, zawiadomienie o zajęciu – k. 867, wyrok z uzasadnieniem – k. 142-145)

Stan faktyczny sprawy był bezsporny między stronami i został ustalony w oparciu o powołane dokumenty, których prawdziwość nie była kwestionowana przez strony.

Sąd oddalił wniosek o dopuszczenie dowodu o przesłuchanie powoda w charakterze strony, gdyż okoliczności sprawy zostały dostatecznie wyjaśnione zgromadzonymi dokumentami, stąd przesłuchanie nie mogło wnieść nic istotnego dla rozstrzygnięcia sprawy. Z kolei zeznania świadka J. O., który jedynie w sposób ogólny opisał stan nieruchomości nie miały znaczenia dla ustalenia stanu faktycznego.

Sąd zważył, co następuje:

Powództwo należało uznać za bezzasadne.

Zgodnie z art. 417 k.c., w brzmieniu obowiązującym w okresie, w którym zdaniem powoda została wyrządzona mu szkoda, Skarb Państwa ponosi odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przez funkcjonariusza państwowego przy wykonywaniu powierzonej mu czynności. Funkcjonariuszami państwowymi w rozumieniu niniejszego tytułu są pracownicy organów władzy, administracji lub gospodarki państwowej. Za funkcjonariuszy państwowych uważa się również osoby działające na zlecenie tych organów, osoby powołane z wyboru, sędziów i prokuratorów oraz żołnierzy sił zbrojnych.

Z kolei przepis art. 87 Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 24 października 1934 r. Prawo upadłościowe (jednolity tekst Dz.U. z 1991 r. nr 118, poz. 512 ze zm.) wskazuje, iż sędzia-komisarz jedynie kieruje tokiem postępowania, ma nadzór nad czynnościami syndyka i oznacza czynności, których syndykowi nie wolno wykonywać bez szczególnego jego zezwolenia albo bez zgody rady wierzycieli, natomiast zgodnie z art. 90 powołanej ustawy to syndyk obejmuje z samego prawa majątek upadłego, zarządza tym majątkiem i przeprowadza jego likwidację.

Mając na uwadze powyższe uregulowania należy uznać, iż do przyjęcia odpowiedzialności Skarbu Państwa, niezbędne było wykazanie przez powoda bezprawności w działaniu lub zaniechaniu sędziego-komisarza, czego zdaniem Sądu powód nie udowodnił.

Rolą syndyka jest przeprowadzenie likwidacji majątku masy upadłości w sposób zapewniający wpływ środków finansowych do masy na pokrycie ustalonych wierzytelności oraz kosztów postępowania upadłościowego. Syndyk jest także zobligowany, co wynika z przepisów art. 54 i nast. Prawa upadłościowego, do podjęcia działań zmierzających do uchylecia czynności prawnych upadłego uszczuplających masę upadłości, w tym wytaczania powództw. Brak jest podstaw do uznania, iż niekorzystne skutki tych działań mogą prowadzić do odpowiedzialności syndyka i Skarbu Państwa.

W trakcie prowadzonego postępowania upadłościowego (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością siedzibą w W. zarówno syndyk jak i sędzia-komisarz zwracali się do powoda o podjęcie rozmów w celu zabezpieczenia wspólnej nieruchomości i współpracy z syndykiem w zakresie zarządu tą nieruchomością. W dacie ogłoszenia upadłości nieruchomość była w złym stanie, co wynika zarówno z protokołu przejęcia nieruchomości przez syndyka z 22 czerwca 1995 roku jak i z opinii technicznej sporządzonej w listopadzie 1995 roku oraz jej aktualizacji sporządzonej w maju

1998 roku, powód nie wyrażał natomiast woli w partycypacji kosztów niezbędnych do utrzymania nieruchomości w należytym stanie, zaś brak funduszy masy upadłości w trakcie postępowania upadłościowego nie pozwalał na wykonanie remontów, które pozwoliłyby na zatrzymanie lub zmniejszenie dekapitalizacji budynków. Kwestie nie powołania przez sędziego-komisarza rady wierzycieli, zatwierdzenia sprawozdań z czynności syndyka i nie odwołania go, nie mogą stanowić samoistnej podstawy do uznania, iż czynności w tym zakresie były bezprawnym zaniechaniem ze strony sędziego-komisarza, które spowodowało powstanie szkody po stronie powoda. Syndyk składając pozwy przeciwko B. K. nie czynił to ze złej woli, lecz opierał się na opiniach prawnych, które wskazywały na słuszność takich działań, a fakt, iż pozwy były uwzględniane przez sądy I instancji, zaś powództwo o uznanie czynności sprzedaży udziału w nieruchomości na rzecz B. K. za bezskuteczną zostało prawomocnie oddalone dopiero wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 28 kwietnia 1999 roku, po trwającym w kilku instancjach procesie i uwzględnieniu kasacji B. K. przez Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 17 grudnia 1998 roku, potwierdzając brak sprzeczności z prawem działań syndyka i rzeczywistą przyczynę sprzedaży udziału w nieruchomości wchodzącego w skład masy upadłości dopiero po ponad 4 latach od ogłoszenia upadłości. W konsekwencji brak było podstaw do uznania, iż działania i zaniechania nadzorcze sędziego-komisarza, który aprobował działania syndyka były sprzeczne z prawem. Należy mieć także na uwadze, że Sąd Apelacyjny w W. oddalając częściowo apelację powoda w uzasadnieniu wyroku z dnia 11 stycznia 2007 roku uznał, iż brak było bezprawności działania lub zaniechania sędziego-komisarza w ramach nadzoru sprawowanego nad działaniami syndyka masy upadłości w zakresie odmowy wyrażenia zgody na zawarcie umowy dzierżawy nieruchomości, a w istocie to ta okoliczność, wobec braku współdziałania powoda w finansowaniu bieżącego utrzymania i remontów nieruchomości, spowodowała utratę wartości budynków i budowli Zespołu (...) na skutek ich wyłączenia z użytkowania w okresie od dnia 23 czerwca 1995 roku do dnia 23 września 1999 roku.

Nie można także uznać, iż stwierdzone w piśmie z dnia 27 listopada 2002 r. (k. 290) uchybienia sędziego-komisarza: brak odpowiedzi na pisma powoda z 25 listopada 1999 r., 30 kwietnia 2002 r. i 3 czerwca 2002 r., nierozpoznanie jego wniosku z dnia 3 marca 2002 r. o zmianę syndyka masy upadłości, niezatwierdzenie sprawozdań syndyka od listopada 2001 r. oraz nierozpoznanie wniosku syndyka o umorzenie postępowania, mogą być podstawą do uznania jego winy w powstaniu szkody po stronie powoda, gdyż opóźnienie w rozpoznaniu tych wniosków nie wpłynęło na dalszy tok postępowania upadłościowego, które zostało umorzone dopiero postanowieniem z dnia 4 listopada 2004 roku, a wcześniej, po zmianie sędziego-komisarza postanowieniem z dnia 15 kwietnia 2003 roku, nowy sędzia-komisarz także zatwierdzał sprawozdania rachunkowe składane przez syndyka masy upadłości W. L. (2), a postanowieniem z dnia 18 listopada 2003 roku oddalił wniosek wierzyciela J. R. o umorzenie postępowania upadłościowego oraz wyznaczenie innego syndyka. Bezzasadne są zatem zarzuty powoda, iż szkoda powstała na skutek niewyegzekwowania od syndyka masy upadłości zasądzonych kosztów procesu nie powstałaby, gdyż postępowanie upadłościowe powinno być wcześniej umorzone. Ponadto ponieważ powołane uchybienia nastąpiły już po sprzedaży nieruchomości położonej w J. przy ul. (...), stąd nie mogły wpłynąć na utratę wartości budynków i budowli Zespołu (...) na skutek ich wyłączenia z użytkowania w okresie od dnia 23 czerwca 1995 roku do dnia 23 września 1999 roku.

Wobec uznania, iż brak jest przesłanek do uznania odpowiedzialności Skarbu Państwa za utratę wartości budynków i budowli znajdujących się na nieruchomości położonej w J. przy ul. (...), funkcjonującej pod nazwą Zespół (...), na skutek ich wyłączenia z użytkowania w okresie od dnia 23 czerwca 1995 roku do dnia 23 września 1999 roku, Sąd nie dokonywał ustaleń w tym zakresie, aczkolwiek ustalenia dowodu z opinii biegłej, która ustaliła ten spadek na kwotę 72 358 zł nie zostały skutecznie zakwestionowane przez pozwanego, który zgłaszając zarzuty do opinii nie zgłosił wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii innego biegłego, a uznając, iż ustalenia w tym zakresie wymagają wiadomości specjalnych, nie było możliwe samodzielne dokonanie odmiennych ustaleń przez Sąd.

Mając na uwadze powyższe, na podstawie art. 417 k.c., Sąd oddalił powództwo.

O kosztach Sąd orzekł zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik procesu, na podstawie art. 99 k.p.c. i art. 98 § 1 pkt 1, 3 i 4 k.p.c. oraz § 2 i § 6 pkt 7 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1349 ze zm.).